

“เมื่อต้องทำงานอะไร เราต้องทำใจให้สนุกกับมัน เพราะเราจะไ้ทำงานที่มีคุณภาพ”

ศ.นพ.ปิยะมิตร ศรีธรา

ประธานวิชาการสมาคมโรคหลอดเลือดแดงแห่งประเทศไทย
หัวหน้าภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี

แรงบันดาลใจในการเลือกเรียนแพทย์ โดยเฉพาะสาขาโรคหัวใจและหลอดเลือด

จริง ๆ แล้วผมไม่ได้อยากเรียนแพทย์ตั้งแต่แรก ตั้งใจว่าอยากจะเป็นวิศวกร เพราะผมชอบทางด้านเครื่องยนต์กลไกอิเล็กทรอนิกส์ ชอบฟิสิกส์ ชอบวิทยาศาสตร์ บังเอิญตอนเรียนมัธยมฯ ปลาย ที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ผมทราบมาว่าคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี เป็นคณะแพทย์ที่สอนให้แพทย์เป็นนักวิทยาศาสตร์ นักวิจัยด้วย ตอนสอบเอนทรานซ์ผมจึงเลือกคณะแพทยศาสตร์ที่รามาธิบดีอันดับเดียว นอกนั้นเลือกคณะวิศวกรรมศาสตร์ พอได้เข้ามาเรียนแล้วก็มีความรู้สึกว่าแพทย์สาขาที่มีความคล้ายคลึงกับทางวิศวะมากที่สุด คือแพทย์โรคหัวใจ เพราะทำงานเกี่ยวกับ pump ที่สูบฉีดเลือดเหมือนเครื่องไฮดรอลิกส์ เกี่ยวกับระบบนำไฟฟ้าหัวใจ คล้ายกับวิศวะไฟฟ้าอย่างที่เราชอบ เลยเลือกเรียนสาขานี้ โดยตอนใกล้จะจบ intern สาขาอายุรแพทย์โรคหัวใจที่รามาธิบดีไม่มีตำแหน่งว่าง อ.อรรถสิทธิ์ (ศ.นพ.อรรถสิทธิ์ เวชชาชีวะ) ซึ่งเป็นหัวหน้าภาควิชาอายุรศาสตร์ในขณะนั้น แนะนำให้ผมไปพบกับ ศ.นพ.ธาดา ยิบอินซอย ที่ ม.สงขลานครินทร์ อ.ธาดาทบผมว่าที่นั่นยังมีตำแหน่งว่าง และยินดีที่จะให้ทุนเพื่อให้เรียนต่อ แล้วกลับมาเป็นอาจารย์ด้านโรคหัวใจที่นั่น ผมกลับมาคิดทบทวนอยู่หลายวัน สุดท้ายผมก็ปฏิเสธเพราะคิดว่าตัวเองอยากกลับมาที่รามาธิบดีมากกว่า จึงตัดสินใจออกไปเป็นแพทย์ใช้ทุนชนบทอยู่ 2 ปี ที่โรงพยาบาลเกาะสมุย จ.สุราษฎร์ธานี แล้วจึงกลับมารับการฝึกอบรมเป็นแพทย์ประจำบ้านอายุรศาสตร์ที่รามาธิบดี ได้รับการบรรจุเป็นอาจารย์ตั้งแต่เป็นแพทย์ประจำบ้านปีที่ 3 หลังจากนั้นก็ได้

Expert Focus เป็นคอลัมน์จากการสัมภาษณ์ทัศนคติ มุมมอง แบบแผนการดำเนินชีวิตของแพทย์ต้นแบบในสาขา โดยมุ่งหวังให้เนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์เป็นประโยชน์ไม่มากนักน้อยสำหรับแพทย์รุ่นใหม่ในการประกอบวิชาชีพ ทั้งนี้ แพทย์ท่านใดสนใจเสนอชื่อ สามารถติดต่อแจ้งชื่อได้ที่เจ้าหน้าที่กองบรรณาธิการ ตามรายละเอียดหน้าสารบัญ

ทุน British Council ไปเรียนทางด้านสาขาโรคหัวใจที่ Hammersmith Hospital, University of London พอเรียนจบก็กลับมาเป็นอาจารย์สาขาโรคหัวใจและหลอดเลือดที่รามารับผิดชอบที่ตองการ

ความภูมิใจและความสำเร็จที่ผ่านมา

เรื่องแรก ภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมทำงานวิจัย EGAT Study ที่ทำการศึกษานักงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ซึ่งริเริ่มโดย ศ.นพ.สมชาติ โลจายะ อดีตหัวหน้าหน่วยโรคหัวใจของรามารับผิดชอบตั้งแต่เมื่อ 27 ปีก่อน งานวิจัยนี้เป็นข้อมูลของคนไทย และทำให้เกิดประโยชน์ต่อการสาธารณสุขไทยหลายด้าน เช่น ทำให้มีแบบประเมินความเสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจและหลอดเลือดของคนไทย โดยเฉพาะที่เรียกว่า Rama EGAT Heart Score และ Diabetic Score ซึ่งเป็นสิ่งที่แพทย์เวชปฏิบัติทั่วไป อายุรแพทย์ และองค์กรต่าง ๆ เช่น สปสช. นำไปใช้ทั่วไป และผลงานที่ผมได้จากการทำงานวิจัยนี้ทำให้ทางสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งชาติ หรือ สกว. ผลักดันให้ผมเข้าไปอยู่ในทีมเมธีวิจัยอาวุโสของ สกว. ที่สามารถช่วยสนับสนุนทุนวิจัยให้กับน้อง ๆ ที่ไม่มีทุนในการทำวิจัยได้มากขึ้น

เรื่องที่สอง ภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมสนับสนุนผลงานวิจัยทางด้านหัวใจและหลอดเลือดในหลายด้าน ทั้งของสมาคมแพทย์โรคหัวใจ สมาคมโรคหลอดเลือดแดง และมีส่วนช่วยผลักดันให้เกิด Acute Coronary Syndrome Registry ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ทำโดยการลงทะเบียนกลุ่มผู้ป่วยกล้ามเนื้อหัวใจตายเฉียบพลันประมาณ 10,000 ราย ของสมาคมแพทย์โรคหัวใจ ร่วมกับ เครือข่ายวิจัยคลินิกสหสถาบัน (CRCN) นอกจากนี้ ทางมหาวิทยาลัยมหิดลก็ได้ให้โอกาสผมเป็นประธานคลัสเตอร์งานวิจัยด้านหัวใจและหลอดเลือดของมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นทุนต่อเนื่อง 3 ปี เริ่มตั้งแต่ปีนี้ ซึ่งจะทำให้มีการสร้างงานวิจัยทางด้านหัวใจและหลอดเลือดขึ้นมาอีกหลายเรื่อง รวมไปถึงยังช่วยผลักดัน High risk Cohort หรือ CORE Study ของสมาคมแพทย์โรคหัวใจ และ Retrospective Cohort of High risk patient ของสมาคมโรคหลอดเลือดแดง ซึ่งล้วนเป็นงานวิจัยเรื่องใหม่ ซึ่งเป็นสิ่งที่ผมตั้งใจที่ได้มีส่วนร่วมสนับสนุนงานวิจัยเหล่านี้ร่วมกับ ศ.นพ.ธาดา ยิบอินซอย และ ศ.นพ.ปิยทัศน์ ทัศนาวินัย

เรื่องที่สาม ในด้านการบริหาร ผมได้ร่วมสร้างศูนย์หัวใจหลอดเลือดและเมแทบอลิซึมขึ้นมาที่โรงพยาบาลรามารับผิดชอบ และเป็นผู้อำนวยการศูนย์ คนแรก ถือว่าเป็นความภาคภูมิใจที่ทำให้เกิดการบริการที่มีศักยภาพ มีการประสานงานร่วมกับทางสาขาต่อมไร้ท่อ สาขาโภชนาการ ภาควิชาศัลยศาสตร์และกุมารเวชศาสตร์ร่วมกัน ซึ่งศูนย์ที่จัดตั้งขึ้นมานี้มีระเบียบบริหารศูนย์ที่มีความคล่องตัวด้านการบริหารโดยได้ผ่านการเห็นชอบจากทางสภามหาวิทยาลัยมหิดล ทำให้เกิดการบริการด้านหัวใจหลอดเลือดและเมแทบอลิซึมที่ทันสมัยเหนือกว่าระดับตติยภูมิ ผลประกอบการก็สามารถเลี้ยงตัวเองได้

ปัจจัยที่เป็นที่เกื้อหนุนความสำเร็จ อันนำมาสู่ความภูมิใจ

ผมว่าเกิดจากการมองหาตัวเองให้เจอ แล้วทำในสิ่งที่ตัวเองถนัด พอทำในสิ่งที่ถนัดแล้วก็จะมีความสุข ผมมีความสุขในการทำงาน คือเราไม่ได้ทำด้วยความรู้สึกที่เราลำบากหรือจำใจต้องทำ เราทำ เพราะเราสนุกกับงาน แม้จะเจออุปสรรคมากมาย อย่างเช่น การทำงานวิจัยสหสถาบันก็มีปัญหาเยอะ แต่เรามองว่าสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ท้าทาย ถ้าเราสามารถทำให้สำเร็จได้มันก็จะเป็นเรื่องน่าภูมิใจ

ผมก็นำหลักข้อนี้มาใช้เวลาที่ผมให้รุ่นน้อง ๆ ทำงานอะไรก็ตาม ผมพยายามให้ทุกคนมีความสุขกับงานที่ทำ ใครถนัดหรือชอบด้านไหนก็ให้เน้นทางด้านนั้น ถ้าสิ่งที่เขาชอบหรืออยากจะทำเป็นคนละอย่างกับที่เราจะให้เขาทำ เราต้องโน้มน้าวให้เขาเห็นประโยชน์ที่จะได้จากงานนั้นอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมเสียก่อน โดยธรรมชาติทุกคนเป็นคนดี อยากช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ และรักองค์กร เมื่อเขาเห็นว่าการงานนั้นมีประโยชน์ต่อองค์กร เขาก็จะทำงานนั้นอย่างมีความสุข

กว่าจะถึงวันที่ประสบความสำเร็จ ผ่านอุปสรรคอะไรบ้างและเอาชนะได้อย่างไร

อุปสรรคในการทำงานมีทุกด้าน มีทั้งคนสนับสนุนและไม่สนับสนุน สิ่งสำคัญคือ เราต้องมองให้มันเป็นความท้าทาย แล้วเราจะไม่เครียด คือ ถ้าทำสำเร็จได้จะเป็นสิ่งดี ยิ่งเป็นเรื่องยากเราก็คงบอกตัวเองได้ว่าถ้าเราผ่านอุปสรรคนี้ไปได้ งานอื่น ๆ ก็จะง่ายขึ้น อย่างเรื่องที่เราจะทำวิจัยแต่ไม่มีทุนสนับสนุนไปขอทุนที่ไหนมักถูกปฏิเสธ ซึ่งถ้าสมมติเราท้อถอยคิดว่าไม่มีทางได้ทุนแน่ ๆ แล้วเลิกทำ งานวิจัยก็จะไม่เกิด ที่นี้เราก็คงกลับมาคิดว่าในเมื่อเราขอทุนขนาดใหญ่ไม่ได้ เราต้องขอทุนขนาดเล็กไปก่อน แล้วทำให้เกิดผลงานดีพิมพ์ขึ้นมาจึงนำไปเสนอขอทุนขนาดใหญ่ต่อไป สิ่งนี้ก็เป็นตัวอย่างที่เราไม่ท้อถอยมองอุปสรรคเป็นความท้าทายแล้วหาทางแก้ปัญหาเพื่อให้ได้มาซึ่งงานวิจัยที่ตอบโจทย์แก้ปัญหาด้านสาธารณสุขของประเทศ

ถ้าย้อนเวลากลับไปแก้ไขได้ อยากกลับไปแก้ไขเรื่องใด

ในแง่ของการทำวิจัย ผมเสียตึกที่เก็บข้อมูลด้านสังคมศาสตร์น้อยไป และเสียตึกที่น่าจะได้มีผู้ร่วมวิจัยหลากหลายสาขา เช่น ศัลยศาสตร์ สูตินรีเวชศาสตร์ และจักษุวิทยา นอกเหนือไปจากทันตสาธารณสุขและเศรษฐศาสตร์สาธารณสุข การทำงานวิจัยแบบสหสาขาทำให้เราได้เรียนรู้ร่วมกัน ช่วยกันพัฒนาศักยภาพของกันและกัน และได้งานวิจัยที่รอบด้านขึ้น

บุคคลต้นแบบในการดำเนินชีวิต หรือการทำงาน

ท่านแรก คือ ศ.เกียรติคุณ นพ.อรรถสิทธิ์ เวชชาชีวะ อาจารย์เป็นแพทย์ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านเวชปฏิบัติสูง สามารถให้การวินิจฉัยผู้ป่วย

จากการชักประวัติ ตรวจร่างกายได้อย่างละเอียด และอาจารย์ยังเป็นนักบริหารที่เก่ง ไม่ว่าจะเป็นหัวหน้าภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะบดีคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล นายกราชบัณฑิตยสถาน รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งอาจารย์เป็นแบบอย่างของอายุรแพทย์ที่มีความรู้ความสามารถทางคลินิกเป็นเลิศ เป็นแบบอย่างของนักบริหารที่สร้างความเจริญก้าวหน้าแบบก้าวกระโดดแก่ทุกองค์กรที่บริหาร

ท่านที่สอง คือ ศ.เกียรติคุณ นพ.ประทีป วาทีสาธกกิจ อาจารย์เป็นแบบอย่างทางด้านการแก้ปัญหาระดับมหภาคของประเทศอย่างต่อเนื่อง ในเรื่องการผลักดันการแก้ปัญหาบุหรี่ในประเทศไทย ทำให้ประสบความสำเร็จในการลดอัตราการสูบบุหรี่ รวมถึงการผลักดันกฎหมายห้ามสูบบุหรี่ในที่ห้ามสูบ ภาชนะบุหรี่ที่เพิ่มขึ้นทั้งหมดเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าเราณรงค์อย่างมีแผนที่ดีและทำต่อเนื่องโดยไม่ทอดทิ้ง ทำให้ประสบความสำเร็จเกิดประโยชน์อย่างมหาศาลกับประชาชนทั้งประเทศ

ท่านที่สาม คือ ศ.เกียรติคุณ นพ.ธาดา ยิบอินซอย อาจารย์เป็นคนที่มีความ Critical thinking มีตรรกะทางการคิดเป็นเลิศ คือคิดแบบมีเหตุมีผล มีวิจารณ์ญาณ ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ และมีการติดตามความรู้ทางวิชาการอย่างต่อเนื่องตลอด รวมไปถึงอาจารย์ยังดูแลผู้ป่วยเท่าเทียมกันหมด ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง มีความยุติธรรมมีความสุขในการทำงาน รักการวิจัยเป็นอย่างมาก อาจารย์ทำวิจัยอย่างจริงจัง สนับสนุนลูกศิษย์ให้ทำวิจัยด้วยใจ รวมถึงการวิพากษ์อย่างตรงไปตรงมา ไม่เกรงใจใคร อาจารย์เป็นคนที่เมตตาให้ ถ้าใครเคยสัมผัสอาจารย์ก็จะรู้ถึงข้อนี้

คติหรือหลักการที่ยึดถือในการดำเนินชีวิต

ในด้านการงาน ผมบอกทุกคนเสมอว่า เมื่อต้องทำงานอะไร เราต้องทำให้สนุกกับมัน เพราะเราจะได้อะไรที่มีคุณภาพ แม้บางครั้งเราได้รับมอบหมายงานที่เราไม่อยากทำ เราต้องกลับไปคิดถึงประโยชน์ของงาน แล้วทำให้เราอยากทำก่อนจึงเริ่มงาน อย่างตอนผมเป็นนักเรียนแพทย์ต้องอยู่เวร มักถูกรุ่นพี่ใช้ให้ตรวจปัสสาวะเป็นประจำ ถ้าเราคิดว่าเราทำเป็นแล้ว ไม่อยากทำ มันก็จะไม่เกิดประโยชน์ แต่ผมกลับมาคิดหาคำตอบว่า ทำไมผู้ป่วยคนนี้ถึงต้องตรวจปัสสาวะซ้ำอีก มองให้เห็นประโยชน์ในสิ่งที่ต้องทำ แล้วจึงทำด้วยความสุข ในด้านการดำเนินชีวิต ผมคิดว่าการให้เวลากับครอบครัวเป็นเรื่องสำคัญ ตำแหน่งหน้าที่การงานต่าง ๆ เหมือนหัวโขน ไม่ว่าคุณจะมีตำแหน่งทางวิชาการตำแหน่งบริหารอะไร เมื่อถึงจุด ๆ หนึ่งคุณก็ต้องก้าวลงมาจากตำแหน่งนั้น แล้วสิ่งที่คุณเหลืออยู่คือครอบครัว เป็นสิ่งเดียวที่คุณมีอยู่จริง ๆ และสามารถอยู่ไปได้ตลอด ผมบอกกับอาจารย์ในภาควิชาเสมอว่า กิจกรรมอะไรก็ตามที่คุณสามารถครอบครัวมาร่วมด้วยได้ กรุณาพามา เพราะเราให้เวลากับงานไปเยอะแล้ว ต้องพยายามดึงครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมเสมอ

มองทิศทางของการแพทย์ในอนาคตเป็นอย่างไร

ผมคิดว่าการแพทย์ของเราอยู่ในมาตรฐานสากล ถ้าเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน ผมคิดว่าการแพทย์ไทยเรามีความเจริญไม่น้อยหน้าประเทศทางตะวันตก เพียงแต่ว่าการระบบบริหารจัดการของไทยยังไม่ดีเท่าพอ ในอนาคตเราคงต้องใส่ใจเรื่องการควบคุมคุณภาพมากขึ้น คุณภาพโดยรวมยังขาดการควบคุม และมีพวกที่แอบแฝงหากินกับการให้บริการด้านสาธารณสุขอยู่มาก เช่น การให้คำแนะนำและการรักษาที่ไม่มีหลักฐานเชิงประจักษ์เพื่อหลอก

เอาเงินผู้ป่วย และในขณะเดียวกันการบริการของโรงพยาบาลบางแห่งยังไม่ได้รับการควบคุมคุณภาพที่ดีพอ ในอนาคตเราคงต้องพัฒนาให้มีความวิจัยที่มากช่วยแก้ปัญหาทางประจำด้านการให้บริการด้านการแพทย์สาขาต่าง ๆ ในประเทศไทยให้มากขึ้น เพราะองค์ความรู้เหล่านี้เราไม่สามารถไปใช้ข้อมูลของฝรั่งได้

ข้อแนะนำสำหรับแพทย์รุ่นใหม่

การได้เป็นแพทย์นับเป็นโอกาสที่ดีที่จะได้ช่วยเหลือผู้ป่วยให้พ้นทุกข์ ซึ่งทำให้เรามีความสุขในการทำงานประจำอยู่แล้ว ความสำเร็จเพิ่มเติมในชีวิตการเป็นแพทย์นั้นควรเป็นการทำให้เกิดคุณประโยชน์ต่อวงการสาธารณสุขไทย คือถ้าบทบาทของตนเองอยู่ในเชิงการให้บริการ เราจะต้องเป็นกำลังสำคัญในการช่วยแก้ปัญหาของผู้ป่วยให้ได้ ต้องมีแนวคิดสร้างเสริมสุขภาพให้กับชุมชน ให้คนในสังคมมีสุขภาพที่ดี แต่ถ้าเราปฏิบัติเพื่อหารายได้เพียงอย่างเดียว คุณค่าของตนเองก็จะลดลงไปแน่นอนว่าทุกคนทำงานเพื่อหาเงิน แต่ต้องหาในระดับที่เราไม่เดือดร้อน สามารถดูแลครอบครัวได้ ถ้าบทบาทตนเองอยู่ในโรงเรียนแพทย์ เป็นครูแพทย์ เราจะต้องสร้างแพทย์รุ่นน้องที่มีศักยภาพออกไปรับใช้สังคม และจะต้องทำงานวิจัยที่แก้ปัญหาทางด้านสาธารณสุขของประเทศได้จริง ไม่ใช่งานวิจัยที่หวังเพียงแต่ตำแหน่งทางด้านวิชาการ หลังจากนั้นเราต้องกลับมาดูที่งานว่าเราทำอะไร ทำให้เกิดประโยชน์อะไรบ้าง นั่นคือความสำเร็จในชีวิตการเป็นแพทย์อย่างแท้จริง

ข้อแนะนำอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์กับแพทย์ในสาขา

ผมว่างานด้านการแพทย์มีเยอะและงานวิจัยใหม่ ๆ ออกมามากทุกสาขา และมีการลงทุนกับเครื่องมือใหม่ ๆ มากมาย จึงเป็นเรื่องสำคัญที่แพทย์ต้องตามให้ทัน โดยเราสามารถค้นคว้าได้จากอินเทอร์เน็ต และต้องเรียนรู้ให้ไวกับข้อมูลใหม่ที่เกิดขึ้น รวมไปถึงต้องรู้จักวิธีวิเคราะห์งานที่ผู้อื่นทำออกมานั้น เชื่อถือได้มากน้อยแค่ไหน แล้วค่อยนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน CVM